

Силабус навчальної дисципліни

Методологічні засади педагогічних досліджень

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 Освіти/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Спеціалізація / освітньо-наукова програма:

Освітні, педагогічні науки

Компонент освітньо-наукової програми: професійна підготовка

Обсяг : 90 год./ 3 кред. ЄКТС

Рік навчання: II, семестр: III, IV

Вкладач. Сорочан Тамара Михайлівна, директор Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України.

<http://umo.edu.ua/institutes/cippo/struktura/kerivnitctvo/sorochan-tamara-mikhajlivna>

Інформація для підтримання зв'язку з викладачем e-mail: anprof@ukr.net

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати розуміння науки як сфери діяльності людей і професійної діяльності, забезпечити розвиток системного наукового світогляду, здатності аналізувати провідні ідеї, теорії, концепції педагогічної науки та суміжних гуманітарних наук (філософії, соціології, психології тощо), здобувати на цій основі нові знання, критично їх осмислювати і генерувати нові наукові ідеї, визначати методологію дослідження і наскрізно її реалізовувати в процесі самостійної наукової діяльності та написання наукових праць.

Завдання:

- сформувати знання про методологічні основи науково-педагогічного дослідження, логіку педагогічного дослідження, систему методів дослідження, характеристики методологічного забезпечення перетворень в освітній галузі;
- розвивати дослідницькі вміння відповідно до сучасних вимог наукового пошуку в галузі освіти;
- сприяти професійному й особистісному саморозвитку аспірантів.

Результати навчання

1. Розуміти значення і функції науки в житті суспільства:
 - наука як сфера діяльності людей, що спрямована на отримання нових знань;
 - наука як соціальний інститут;
 - наукова діяльність як професійна.
2. Виявляти в процесі дослідження ознаки і складники сформованого наукового світогляду:
 - погляди як прийняті достовірні ідеї, знання, теоретичні концепції, передбачення;
 - переконання як сукупність стійких поглядів, впевненість у правильності власних думок і здатність їх обґрунтовувати і обстоювати, а також почуття – суб'єктивно-емоційне ставлення до предмету дослідження і власних переконань;
 - теоретичне мислення як здатність аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити висновки, творчо осмислювати знання;
 - воля як свідомо саморегуляція поведінки і діяльності, здатність активно досягати свідомо поставленої мети;
 - розуміння історії педагогічної науки, генезису педагогічних поглядів, ідей, теорій і концепцій.

3. Знати, аналізувати, застосовувати у власному дослідженні провідні ідеї, теорії, концепції педагогічної науки та суміжних гуманітарних наук (філософії, соціології, психології тощо)

- виокремлювати наукові ідеї, критично осмислювати педагогічні теорії і концепції;

- застосовувати сучасну наукову термінологію;

- аналізувати педагогічну теорію і освітню практику на основі різних методологічних підходів;

- продукувати нові наукові ідеї;

- добирати методи наукового дослідження;

- обґрунтовувати методологічні підходи у власному науковому дослідженні.

4. Виконувати власне дослідження на засадах міждисциплінарного /трансдисциплінарного/ підходу:

- визнання і дотримання рівних прав дослідників, установ і наукових спільнот;

- універсальність знань;

- застосування аспектів різних наук у дослідженні, багатогранність дослідження;

- комплексне бачення досліджуваної проблеми, вихід за межі однієї галузі знань.

5. Застосовувати методологію дослідження наскрізно, на всіх його етапах:

- аналізувати і відбирати ідеї для обґрунтування актуальності дослідження;

- формулювати науковий апарат, гіпотезу, ключові слова дослідження;

- виокремлювати методологічні підходи до продукування новизни теоретичних основ дослідження;

- визначати новий практичний доробок на основі методології дослідження;

- узагальнювати висновки як реалізацію методології дослідження.

6. Знати і застосовувати в науковій діяльності особливості методології дослідження проблем освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Наука і наукове пізнання. Науковий світогляд дослідника

Тема 1.1. Наука як сфера людської і професійної діяльності.

Наука як сфера діяльності людини, спрямована на отримання знань про навколишній світ, форма суспільної свідомості і соціальний інститут. Новизна і достовірність знань як ознаки науки. Прогностична функція науки. Етапи розвитку науки. Наукові революції. Організація науки і наукової діяльності в Україні. Ознаки наукової діяльності як професійної.

Тема 1.2. Науковий світогляд дослідника.

Науковий світогляд як цілісна система наукових, філософських, політичних, моральних, правових, естетичних понять, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення людини до навколишньої дійсності й самої себе. Відмінність наукового і релігійного світогляду.

Погляди як прийняті людиною достовірні ідеї, знання, теоретичні концепції, передбачення, що пояснюють явища природи і суспільства, є орієнтирами в поведінці, діяльності, стосунках. Переконання як стійкі погляди, впевненість у правильності власних думок, сукупність знань, ідей, концепцій, теорій, гіпотез, в які людина вважає істиною. Теоретичне мислення як здатність аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити

висновки, творчо осмислювати знання, розширювати світогляд. Воля, свідомо саморегуляція поведінки і діяльності як складник світогляду. Особливості наукового світогляду: розуміння минулого й сучасного світу, наукова картина світу, готовність обстоювати свої ідеали і погляди.

Змістовий модуль 2.

Методологія педагогічної науки. Трансдисциплінарність наукових педагогічних досліджень

Тема 2.1. Провідні ідеї, теорії, концепції педагогічної науки.

Значення наукової ідеї для інтуїтивного пояснення явища, виявлення раніше непомічених закономірностей. Інсайт у дослідницькій діяльності. Теорія як система наукових концепцій, принципів, положень, фактів. Сутність наукової концепції як системи поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, що об'єднані певною головною ідеєю. Концептуальність: визначення змісту, суті, сенсу дослідження. Принципи як вихідні положення певної галузі науки і початкова форма систематизації знань.

Огляд основних сучасних педагогічних теорій і концепцій в Україні, країнах – членах Євросоюзу, США. Розвиток педагогічних ідей освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою в історичному і порівняльному аспектах.

Тема 2.2. Методологічні підходи в педагогічних дослідженнях.

Аспекти методології: учення про методи пізнання; сукупність пізнавальних методів, прийомів; система наукових принципів, що лежить в основі дослідження; філософська вихідна позиція наукового пізнання, загальна для всіх наукових дисциплін; теорія наукового пізнання в конкретних наукових дисциплінах. Рівні методології: філософський (фундаментальний), загальнонауковий, конкретно-науковий.

Сутність основних методологічних підходів (системного, діяльнісного, особистісного, аксіологічного, андрагогічного, синергетичного та інших) у дослідженнях з освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.

Тема 2.3. Методи дослідження.

Метод як спосіб досягнення мети, вирішення конкретного завдання; сукупність прийомів або операцій практичного чи теоретичного пізнання дійсності; спосіб дослідження явищ; нормативна модель діяльності, спрямована на виконання певного наукового завдання.

Методи педагогічного дослідження: емпіричні, теоретичні, статистичні, зокрема, у галузі освіти дорослих, післядипломній освіти, управлінні освітою.

Тема 2.4. Міждисциплінарний і трансдисциплінарний підходи в педагогічному дослідженні.

Комплексність і міждисциплінарність наукового дослідження. Ознаки трансдисциплінарності наукового дослідження: універсальність, багатоаспектність, метапредметність, доброчесність.

Змістовий модуль 3. Практичне застосування методології дослідження на різних етапах

Тема 3.1. Визначення ідеї, проблеми, теми, актуальності, суперечності дослідження.

Характеристика проблеми дослідження як прогнозування шляхів розвитку нового знання, складного теоретичного або практичного питання, наявності суперечливої ситуації, яка потребує нового розв'язку актуального педагогічного завдання. Формулювання теми як основної думки, завдання, положення, яке необхідно розвинути, як частини наукової проблеми. Розуміння актуальності як важливого, затребуваного сучасністю, назрілого дослідження. Визначення суперечності між наявними теоретичними положеннями і новими педагогічними фактами, які не можна пояснити з позицій традиційної парадигми. Взаємозв'язок проблеми, теми, актуальності дослідження і суперечності у дослідженнях з освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.

Тема 3.2. Формулювання наукового апарату, гіпотези дослідження

Об'єкт наукового дослідження – навколишній матеріальний світ та форми його відображення у людській свідомості людей, цілісні процеси і системи, що охоплюють значні за обсягом і вагомістю параметри. Предмет наукового дослідження – окремі складники, компоненти, закономірності, властивості, якості об'єкту, умови його існування, функціонування, розвитку. Виокремлення предмету дослідження як конкретизація і деталізація області дослідження. Співвідношення загального і часткового у визначенні об'єкта і предмета дослідження. Об'єкти і предмети дослідження в галузі освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.

Мета наукового дослідження як перспектива отримання результату у всебічному, достовірному вивченні структури, характеристик, зв'язків об'єкту на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання.

Завдання дослідження як кроки до досягнення мети. Орієнтовні завдання дослідження:

- аналіз основних підходів і позицій авторів до розуміння проблеми дослідження за науковими джерелами;
- теоретичне обґрунтування гіпотези і задуму експериментального або емпіричного вивчення проблеми;
- вибір методів дослідження, адекватних його предмету, меті й гіпотезі;
- обґрунтування і опис суті та процедури експериментального (емпіричного) дослідження;
- кількісний аналіз емпіричних даних з застосуванням методів математичної статистики;
- обговорення, змістовна інтерпретація одержаних даних з метою підтвердження або спростування висунутої гіпотези;
- узагальнення результатів дослідження, формулювання основних висновків і практичних рекомендацій.

Цілі і завдання дослідження проблем освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.

Гіпотеза як наукове припущення, висунуте для пояснення певних явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок; частина наукової теорії, що дає початок пошуку і дозволяє систематизувати факти. Імовірнісний характер гіпотези. Стадії розвитку

гіпотези. Умови перетворення гіпотези в теорію на основі достовірності результатів дослідження.

Тема 3.3. Методологічні основи новизни наукового знання.

Поняття як узагальнена форма наукової думки, що визначає суттєві і необхідні ознаки предметів і явищ, а також взаємозв'язків між об'єктами. Терміни як позначення понять у науці. Визначення поняття і вимоги до нього.

Розкриття методологічних основ новизни дослідження через підходи, теорії, принципи, положення, ідеї, засади, закономірності. Віддзеркалення методології новизни наукового знання за критеріями розробленості концепцій, понятійно-термінологічного апарату, виявленими законами, закономірностями, принципами, правилами, умовами. Методологічні основи накопичення, аналізу, інтерпретації емпіричних даних.

Недосліджені, малодосліджені проблеми і перспективи отримання нового знання у галузі освіти дорослих, післядипломній освіті, управлінні освітою.

Завдання для самостійної роботи здобувачів PhD з опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях, та практичні завдання

Теми для самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Год.
Змістовий модуль 1. Наука і наукове пізнання. Науковий світогляд дослідника		
Тема 1.1. Наука як сфера людської і професійної діяльності	<p><i>Опрацювання питань:</i></p> <p>Наука як сфера діяльності людини, спрямована на отримання знань про навколишній світ, форма суспільної свідомості і соціальний інститут. Новизна і достовірність знань як ознаки науки. Прогностична функція науки. Етапи розвитку науки. Наукові революції. Організація науки і наукової діяльності в Україні. Ознаки наукової діяльності як професійної.</p>	4
Тема 1.2. Науковий світогляд дослідника	<p><i>Опрацювання питань:</i></p> <p>Погляди як прийняті людиною достовірні ідеї, знання, теоретичні концепції, передбачення, що пояснюють явища природи і суспільства, є орієнтирами в поведінці, діяльності, стосунках. Переконавання як стійкі погляди, впевненість у правильності власних думок, сукупність знань, ідей, концепцій, теорій, гіпотез, в які людина вважає істиною. Теоретичне мислення як здатність аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити висновки, творчо осмислювати знання, розширювати світогляд. Воля, свідома саморегуляція поведінки і діяльності як складник світогляду.</p>	4

<i>Усього годин за Змістовим модулем 1</i>		8
Тема 2.1. Провідні ідеї, теорії, концепції педагогічної науки.	<p><i>Опрацювання питань:</i></p> <p>Значення наукової ідеї для інтуїтивного пояснення явища, виявлення раніше непомічених закономірностей. Інсайт у дослідницькій діяльності. Теорія як система наукових концепцій, принципів, положень, фактів. Сутність наукової концепції як системи поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, що об'єднані певною головною ідеєю. Концептуальність: визначення змісту, суті, сенсу дослідження. Принципи як вихідні положення певної галузі науки і початкова форма систематизації знань.</p> <p>Розвиток педагогічних ідей освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою в історичному і порівняльному аспектах.</p>	6
Тема 2.2. Методологічні підходи в педагогічних дослідженнях.	<p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>Охарактеризувати сутність одного з основних методологічних підходів (системного, діяльнісного, особистісного, аксіологічного, андрагогічного, синергетичного та інших) власного наукового дослідження з освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою. Підготувати виступ на практичному занятті.</p>	6
Тема 2.3. Методи дослідження	<p><i>Опрацювання питань:</i></p> <p>Методи педагогічного дослідження: емпіричні, теоретичні, статистичні методи педагогічного дослідження.</p> <p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>Обґрунтувати методи власного педагогічного дослідження, підготувати виступ на практичному занятті</p>	4/4 (8)
Тема 2.4. Міждисциплінарний і трансдисциплінарний підходи в педагогічному дослідженні.	<p><i>Опрацювання питань:</i></p> <p>Ознаки трансдисциплінарності наукового дослідження: універсальність, багатоаспектність, метапредметність, доброчесність.</p>	8
<i>Усього за Змістовим модулем 2</i>		28
Тема 3.1. Визначення ідеї, проблеми, суперечності дослідження.	<p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>Охарактеризувати проблему власного дослідження як прогнозування шляхів</p>	2

	<p>розвитку нового знання, складного теоретичного або практичного питання, наявності суперечливої ситуації, яка потребує нового розв'язку актуального педагогічного завдання. Надати декілька можливих формулювань теми як основної думки, завдання, положення, яке необхідно розвинути, як частини наукової проблеми. Визначити актуальність в аспектах важливого, затребуваного сучасністю, назрілого дослідження. Визначити суперечність між наявними теоретичними положеннями і новими педагогічними фактами, які не можна пояснити з позицій традиційної парадигми. . Показати взаємозв'язок проблеми, теми, актуальності дослідження і суперечності, на вирішення якої воно спрямоване в дослідженнях з освіти дорослих, післядипломної освіти, управління освітою.</p>	
<p>Тема 3.2. Формулювання наукового апарату, гіпотези дослідження.</p>	<p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>Визначити об'єкт наукового дослідження, охарактеризувати його як цілісний процеси або систему, що охоплюють значні за обсягом і вагомістю параметри. Охарактеризувати предмет наукового дослідження як окремі складники, компоненти, закономірності, властивості, якості об'єкту, умови його існування, функціонування, розвитку. На основі виокремлення предмету дослідження конкретизувати область дослідження. Установити співвідношення загального і часткового у визначенні об'єкта і предмета дослідження.</p> <p>Сформулювати мету наукового дослідження як перспективу отримання результату у всебічному, достовірному вивченні структури, характеристик, зв'язків об'єкту на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання.</p> <p>Визначити завдання дослідження як кроки до досягнення мети. Орієнтовні завдання дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналіз основних підходів і позицій авторів до розуміння проблеми дослідження за науковими джерелами; 	<p>4</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - теоретичне обґрунтування гіпотези і задуму експериментального або емпіричного вивчення проблеми; - вибір методів дослідження, адекватних його предмету, меті й гіпотезі; - обґрунтування і опис суті та процедури експериментального (емпіричного) дослідження; - кількісний аналіз емпіричних даних з застосуванням методів математичної статистики; - обговорення, змістовна інтерпретація одержаних даних з метою підтвердження або спростування висунутої гіпотези; - узагальнення результатів дослідження, формулювання основних висновків і практичних рекомендацій. <p>Сформулювати гіпотезу як наукове припущення, висунуте для пояснення певних явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок; частину наукової теорії, що дає початок пошуку і дозволяє систематизувати факти. Охарактеризувати стадії розвитку гіпотези.</p>	
Тема 3.3. Методологічні основи новизни наукового знання	<p><i>Підготувати виступ:</i></p> <p>Характеристика і визначення основних понять дослідження.</p> <p><i>Практичне завдання:</i></p> <p>Охарактеризувати методологічні основи новизни дослідження через підходи, теорії, принципи, положення, ідеї, засади, закономірності. Показати віддзеркалення методології новизни наукового знання за критеріями розробленості концепцій, понятійно-термінологічного апарату, виявленими законами, закономірностями, принципами, правилами, умовами.</p>	18
Усього за Змістовим модулем 3		24
Разом		60

Політика навчальної дисципліни. Освітній процес побудовано на основі єдності аудиторної і самостійної роботи, поєднання індивідуальних та групових форм навчальної діяльності.

Лекція передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією, організацію діалогу з метою з'ясування рівня орієнтованості й пізнання аспірантів з проблем методології,

ступінь їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. Інтерактивна лекція з презентацією і опорним конспектом призначена для актуалізації, узагальнення, систематизації знань аспірантів.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх застосування шляхом виконання відповідних практичних завдань. Проведення практичних занять передбачає використання таких форм та методів роботи, як дискусія, полілог, робота у малих групах тощо. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок аспірантів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю аспірантів, наукові повідомлення, підготовку публічних виступів. Оцінки, отримані аспірантом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. У процесі роботи аспіранти мають працювати з інформацією з різних джерел, зокрема з використанням мережі Інтернет.

Освітній процес зорієнтовано на створення дружнього, творчого, відкритого до конструктивної критики середовища. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Аспірант, який пропустив заняття, самостійно вивчає матеріал, за наведеними в силабусі літературними джерелами і виконує завдання. Аспірант має право аргументовано відстоювати свою думку у дискусіях і полілогах, у тому числі, у випадках, коли вона не збігається з думкою викладача, вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях. У процесі роботи необхідно дотримуватися Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗВО «Університет менеджменту освіти». Усі письмові роботи, виступи, презентації мають бути авторськими, оригінальними.

Контрольні заходи та засоби діагностики Поточний контроль знань здобувачів PhD з навчальної дисципліни передбачає аналіз виконання практичних завдань.

Підсумковий контроль – екзамен.

Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролю є такі:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- знання навчального матеріалу, уміння систематизувати інформацію з основних та додаткових рекомендованих літературних джерел, здатність використовувати її в процесі власного дослідження;
- уміння визначити проблему, тему, суперечність, науковий і понятійно-термінологічний апарат дослідження;
- уміння зробити наукове повідомлення щодо методології власного дослідження;
- практичні навички виступу перед аудиторією.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 10.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи здобувачів освіти) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

- до 10% – завдання не виконано;
- 10 – 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки;
- 41 – 60% – завдання виконано повністю, але містить окремі помилки;
- 61 – 80% – завдання виконано повністю, проте містить несуттєві недоліки;

81 – 100% – завдання виконано правильно і повністю.

Позитивні оцінки виставляються лише тим здобувачам освіти, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Шкали оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Рекомендована література

Базова

1. Дубасенюк О. А. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження: навч.-метод. посіб. Житомир: Полісся, 2016. 256 с. •
2. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.
3. Науково-педагогічне дослідження : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. Суми : СОППО, 2015. 190 с.
4. Сисоева С. О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
5. Хриков Є.М., Адаменко О.В., Курило В.С. та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 248 с.

Додаткова

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. / С.У. Гончаренко. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма „Планер”, 2010. 308с.
3. Зацерковний В.І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
4. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія: Монографія /Є.М.Хриков. – Х.: 2018. 290 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Електронна бібліотека НПН України <http://lib.iitta.gov.ua>
3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgraduatepostdoctoral>
4. Офіційні сайти періодичної літератури:

- Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти <http://journals.uran.ua/apppfo>
 - Вісник післядипломної освіти серія «соціальні та поведінкові науки» <http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki>
 - Електронне наукове фахове видання «Інформаційні технології і засоби навчання» <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>
 - Вісник Національної академії педагогічних наук України
 - <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal>
5. Офіційні сайти державних, наукових та міжнародних установ:
- Верховна Рада України www.portal.rada.gov.ua
 - Кабінет Міністрів України www.kmu.gov.ua
 - Національна академія наук України <https://www.nas.gov.ua/>
 - Національна академія педагогічних наук України <http://naps.gov.ua/>
 - Міністерство освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>
 - Національний інститут стратегічних досліджень <https://niss.gov.ua/>
 - Університет менеджменту освіти <http://umo.edu.ua/>
 - Інститут педагогіки національної академії педагогічних наук України undip.org.ua
 - Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України <http://ipood.com.ua/>
 - Міжнародний Центр Перспективних Досліджень <http://icps.com.ua/>
Українські науковці в світі (Ukrainian Scientists Worldwide): <https://www.sciencecommunity.org/uk>